

GigaVaasa-alueen vaikuttavuusanalyysi

**GigaVaasa-alueelle suunniteltujen akkuklusterin
investointien aluetaloudellisten vaikutusten mallinnus**

Loppuraportti 18.1.2024

Tiivistelmä

1. Työn tausta, tavoite ja menetelmät

Työn tavoite

Selvitystyön **tavoitteena on tukea GigaVaasa-työtä:**

1. Tuottaa tietoa ja selkeä analyysi Vaasan ja Mustasaaren rajalle suunnitellusta **GigaVaasa-alueen hankekokonaisuuden ja investointien aluetalousvaikutuksista.**
2. Selvittää ja analysoida GigaVaasa-alueelle rakentumassa olevaa **akkuarvoketjun keskittymän vaikuttavuutta alueellisesti ja kansallisesti.**

Selvitys on toteutettu Vaasan seudulla useiden toimijoiden yhteistyönä tehtävän GigaVaasa-työn tueksi. Selvityksessä on mallinnettu kahdella eri skenaariolla suunniteltujen investointien vaikutuksia.

Muodostettavat skenaariot

Työssä muodostettiin kaksi eri skenaariota, joiden talousvaikutuksia mallinnettiin ja peilattiin ns. nolatilanteeseen, jossa investoinnit eivät toteutuisi lainkaan. Vaihtoehtoskenaariot ovat:

- » **VE0:** Kehitys ilman GigaVaasa-investointeja (eli ns. perusura, johon 1. ja 2. vaihtoehtoa peilataan)
- » **VE1:** Skenaariossa 1 tarkastellaan tilannetta, jossa kaikkien investointien ensimmäinen vaihe toteutuu. Skenaariossa on käytetty kaikkien toimijoiden ja investointien osalta 1. vaiheen arviota.
- » **VE2:** Skenaariossa 2 mallinnetaan tilannetta, jossa kaikkien investointien toinen vaihe toteutuu. Skenaariossa on käytetty kaikkien toimijoiden ja investointien osalta 2. vaiheen arviota.
 - **HUOM!** Skenaario 2 pitää sisällään 1. skenaarion vaikutukset. Skenaarioita ei tule summata yhteen.
 - **HUOM!** Tällöinkään mallinnuksessa kaikki GigaVaasa-alueen tontit eivät ole maksimikäytössä.

Vaikutuksia mallinnettiin erikseen rakennus- ja tuotantovaiheelle. Yksinkertaistuksen vuoksi kaikkien investointien rakennus- ja tuotantovaihetta tarkasteltiin yhdessä ja siten samalla aikajänteellä. **Rakennusvaiheen investoinnit on mallinnettu ja arvio tehty kokonaisvaikutuksina koko rakennusvaiheen ajanjaksolle. Tuotantovaiheessa vaikutukset on esitetty vuositasolla.**

- » **Skenaario 1:**
 - Investoinnin aikaiset **kokonaisvaikutukset** n. kolmelle vuodelle (2024–2026)
 - Tuotannon aikaiset vaikutukset **per vuosi** (vuodesta 2027 eteenpäin)
- » **Skenaario 2:**
 - Investoinnin aikaiset **kokonaisvaikutukset** n. kolmelle vuodelle (2027–2029)
 - Tuotannon aikaiset vaikutukset **per vuosi** (vuodesta 2030 eteenpäin)

Laskennassa on käytetty aluejaotteluna: 1) Vaasan seutu* ja 2) Koko maa. Ulkomaan osuutta ja vaikutuksia Suomen rajojen ulkopuolelle ei ole erikseen arvioitu.

*Työssä Vaasan seudun tulkitaan koostuvan Vaasan, Mustasaaren, Maalahden, Laihian, Korsnäsin Isokyrön ja Vöyrin kunnista.

3. Yhteenveto

SKENAARION 1 TUOTANTOVAIHEEN VAIKUTUKSET

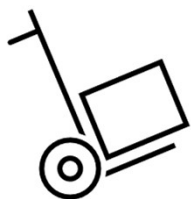
1,3 mrd. euroa

ARVONLISÄYS
(0,8 mrd. euroa Vaasan seudulla)

5 200

UUTTA TYÖPAIKKAA
(2 400 uutta työpaikkaa Vaasan seudulla)

3,7 mrd. euroa

TUOTOS
(2,6 mrd. euroa Vaasan seudulla)

111,4 milj. euroa

EUROA KULUTUKSEEN PALKOISTA
(52 milj. euroa Vaasan seudulla*)

*Vaasan seudulla asuville maksetuista palkoista kulutukseen – merkittävä osa tästä kulutuksesta realisoituu seudun ulkopuolella

SKENAARION 2 TUOTANTOVAIHEEN VAIKUTUKSET

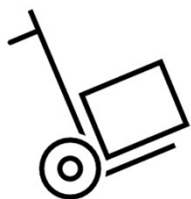
2,7 mrd. euroa

ARVONLISÄYS
(1,7 mrd. euroa Vaasan seudulla)

10 400

UUTTA TYÖPAIKKAA
(4 900 uutta työpaikkaa Vaasan seudulla)

7,8 mrd. euroa

TUOTOS
(5,4 mrd. euroa Vaasan seudulla)

223,5 milj. euroa

EUROA KULUTUKSEEN PALKOISTA
(104,4 milj. euroa Vaasan seudulla*)

*Vaasan seudulla asuville maksetuista palkoista kulutukseen – merkittävä osa tästä kulutuksesta realisoituu seudun ulkopuolella

Keskeiset käsitteet (1/2)

Investoinneilla viitataan yritysten uusiin investointeihin oman tuotannon aikaansaamiseksi ja ylläpitämiseksi. Investoinneissa on otettu huomioon myös julkiset GigaVaasa-aluetta koskevat uudet investoinnit.

Suorat vaikutukset ovat vaikutuksia, jotka kohdistuvat rakennuttamisen aikana hankintaorganisaation toimintaan ja käytön aikana tässä tapauksessa arvoketjun tuotantoon ja sen välittömään toimintaan.

Välilliset (kerrannais)vaikutukset ovat vaikutuksia, jotka ovat seurausta tarkasteltavasta toiminasta. Käytännössä tämä tarkoittaa tässä tapauksessa esimerkiksi investoinnin tai akkuarvoketjuun liittyvän tuotannon aikaansaamiseksi tarvittavia tavaroita, palveluita ja raaka-aineita. Eli suorat vaikutukset synnyttävät kysyntää muille toimialoille. Välillisistä vaikutuksista yleensä vain maltillinen osuus sijoittuu investoinnin kohteena olevalle alueelle, mutta toimialoittain erot ovat suuret.

Kulutuksen (kerrannais)vaikutukset kuvaavat kasvaneista palkansaajakorvauksista syntyvää uutta kulutusta ja sen tyydyttämiseksi tarvittavaa uutta taloudellista toimintaa. Kulutuksen kerrannaisvaikutuksissa huomioidaan ihmisten kulutus alueellisella ja kansallisella tasolla.

Kokonaistuotos kuvaa kansantalouden tilinpidossa tuotannon kokonaisarvoa (tuotos), yritysten kirjanpidossa vastaava termi on liikevaihto (=rahamäärä, jonka yritys on saanut tuotteitaan tai palveluitaan myymällä).

Arvonlisäys tarkoittaa tuotantoon osallistuvan yksikön synnyttämää arvoa. Se lasketaan markkinatuotannossa vähentämällä yksikön tuotoksesta tuotannossa käytetyt välituotteet (tavarat ja palvelut) ja markkinattomassa tuotannossa laskemalla yhteen palkansaajakorvaukset, kiinteän pääoman kuluminen ja mahdolliset tuotannon ja tuonnin verot. Arvonlisäys on se osuus yritysten tuotannosta, mistä maksetaan arvonlisävero.

Työllisyydellä viitataan tässä henkilötöyvuosiin, jolloin kaksi puolipäiväistä työntekijää tai puolivuotta työskennellyttä työntekijää lasketaan yhdeksi kokonaiseksi henkilötöyvuodeksi. Henkilötöyvuosi kuvaa työvoiman tarvetta. Investointi aiheuttaa henkilötöyvoiman tarpeen. Työvoimatarpeen täyttämiseksi työvoima voi tulla jo olemassa olevista yrityksistä, tilalle voi tulla uusia toimijoita tai yritykset palkkaavat uusia henkilöitä täyttääkseen kasvavan työvoiman kysynnän.

Henkilötöyvuodet on tässä työssä muunneltu erikseen **työpaikoiksi**. Mallinnus tehtiin ensin henkilötöyvuosina, jotka muutettiin työpaikoiksi toimialoittaisen keskimääräisen työvuoden mukana.

Keskeiset käsitteet (2/2)

Yhteisöverotulot. Yhteisövero peritään yritysten verotettavasta tulosta, joka lasketaan vähentämällä veronalaisista tuloista vähennyskelpoiset menot. Yhteisöveron tuotosta osansa saavat valtio ja kunnat. Yritysten tuloskehitystä arvioidaan tässä lähinnä kansantalouden tilinpidon toimintaylijäämän muutoksen avulla. Yritysten tuloskehitys ei täysin seuraa toimintaylijäämän muutoksia. Varsinkin voimakkaiden suhdannevaihteluiden oloissa toimintaylijäämän antama kuva yritysten tuloksista saattaa poiketa huomattavasti todellisuudesta. Mallinnuksen laadinnassa toimintaylijäämä tarjoaa kuitenkin luontevan lähtökohdan tarkasteltaessa yhteisöverokertymän kehitystä suhteessa koko talouden aktiviteettia kuvaavaan kasvuennusteeseen. Yhteisövero on yksi suhdanneherkimpää veromuotoja ja sen tuotto vaihtelee monia muita veromuotoja enemmän. Muutokset talouden kehityksessä ja yritysten tulostilanteissa voivat nopeasti aiheuttaa suuriakin muutoksia yhteisöveron tuottoon. Yhteisöveroprosentti on 20 %, joka jakautuu vuonna 2023 valtion ja kuntien välille suhteessa 76,09 (valtio) / 23,91 (kunnat).

Arvonlisäverot. Arvonlisävero on yleinen kulutusvero, joka kohdistuu lähes kaikkien tavaroiden ja palvelujen kulutukseen. Veronkantajina toimivat verovelvolliset yritykset, jotka sisällyttävät veron määrän myyntihintoihinsa ja tilittävät veron valtiolle. Arvioinnissa on laskettu teoreettinen arvonlisäverokertymä, missä veron suuruus on laskettu kansantalouden tilinpidon mukaisen arvonlisäyksen ja keskiarvoisten arvonlisäverokantojen perusteella. Toiminnasta tilitettävien arvonlisäverojen määrään vaikuttaa kuitenkin myös se, minne tuotetut tuotteet myydään. Tällöin osa arvonlisäverokertymästä maksetaan kohdemaahan, jolloin tilitettävät arvonlisäverot saattavat olla arvioituja verotuloja pienemmät. Lisäksi lopulliseen arvonlisäverokertymään vaikuttaa arvonlisäverojen vähennysoikeus. Mallinnuksessa ei ole otettu kantaa, minne lopulliset tuotteet menevät ja tarkastelussa laskettiin teoreettinen arvonlisäveron kertymä koko arvoketjussa.

Kunnallisverot ja tuloverot. Verotettava tulo määrätään bruttotulon ja siitä tehtävien vähennysten perusteella erikseen valtion- ja kunnallisverotuksessa. Maksettavat verot määräytyvät verotettavan tulon sekä siihen kohdistettavien veroprosenttien ja veroluonteisten maksujen perusteella. Soteuudistuksen myötä kaikkien Manner-Suomen kuntien tuloveroprosentteja alennettiin 12,64 prosenttiyksiköllä vuodelle 2023. Vastaava summa siirtyi valtion verotukseen. Vuonna 2023 kunnallisveroprosentti vaihteli 4,36–10,86 prosenttiin Manner-Suomessa.

Kiinteistöverot. Kiinteistön verotusarvo määrätään erikseen rakennuksen ja maapohjan osalta. Kunnat päättävät kiinteistöveroprosenttien suuruuden laissa säädettyjen vaihteluvälien rajoissa. Arvioinnissa on käytetty verotoimiston laskelmaa, joka perustuu rakennusten pinta-alojen arvioiden mukaan laskettuihin karkeaan arvioon kiinteistöverotuotoista. Tässä on hyödynnetty karkeaa verotoimiston tekemää laskelmaa, jonka mukaan 100 000 m² teollisuusrakennus merkitsee kunnalle n. 520 000 euroa/vuosi. Tarkempiin laskelmiin tarvittaisiin tarkempia tietoja toimijoiden kerrosneliöistä ja rakennusten arvoja. On huomioitava, että kiinteistövero on suurimmillaan rakennusten valmistuessa, jonka jälkeen kiinteistöverotuotto alenee.